

Батьківський контроль у житті підлітка

У яких випадках потрібно перевіряти комп'ютер і речі дитини, і коли зайвий контроль може нашкодити

Наші діти часто вважають, що ми шпигуємо за ними. Багато речей, які ми робимо для них, вони розцінюють як зазіхання на їхнє особисте життя. Але насправді ми просто намагаємося захистити їх від небезпек навколишнього світу та серйозних життєвих помилок.

Батьки часто не розуміють, скільки свободи й особистого простору необхідно дитині та чи можна порушувати цей простір. Насправді, все це безпосередньо залежить від відповідальності й чесності самого підлітка.

У підлітковому віці особистий простір і відокремлення від батьків просто необхідні для гармонійного розвитку особистості. Частиною цього процесу є вибудовування кордонів. Образно кажучи, ці кордони проходять там, де закінчується дитина й починається ви. Коли вона ще маленька й харчується молоком матері, цих кордонів практично немає. Але коли вона дорослішає й розвивається, вони з'являються. Настає день, коли дитина, приймаючи ванну, закривається зсередини, тому що вона хоче самоти й відчуває незручність, коли хтось заходить. Таке відокремлення – природна частина взаємин між людьми. Чим старшою вона стає, тим чіткіше видно ці межі.

Іноді між нею й батьками виникають розбіжності з приводу кордонів, але підлітку необхідно їх відстоювати. Тому батьки повинні забезпечити дитині особистий простір. У неї повинна бути своя кімната, де їй ніхто не заважатиме.

Навіть якщо вона ділить кімнату з братом чи сестрою, у кожного з них має бути місце, щоб побути на самоті.

Батьки можуть заходити в кімнату до дитини, щоб прибрати в ній або забрати брудний одяг – тобто щоб зробити те, що дитина могла б зробити й сама. Це не означає «шпигувати» за нею. Шпигувати – означає заглядати в її шафки, перевіряти комп'ютер, кишені, сумки. Якщо підліток заслуговує на довіру, він чесний та відповідальний – батькам варто поважати його особисті кордони. Зрештою, ми б не хотіли, щоб наші діти рилися в наших речах.

Коли не варто стежити за дитиною

Якщо ваша дитина поводиться відповідально, вчасно повертається додому й повідомляє про своє місцезнаходження, немає підстав стежити за нею. Ви можете сказати їй: «Я не буду втручатися у твоє особисте життя, тому що ти поводишся добре й у мене немає підстав не довіряти тобі». Так вона розуміє, що довіра до неї – це результат її відповідної поведінки.

Деякі батьки стежать за дитиною без видимої на те причини, і це не сприяє її відокремленню від них та становленню індивідуальності. Ми хочемо, щоб наша дитина виросла самостійною, здатною приймати зважені рішення. Також ми хочемо, щоб у неї було своє особисте життя. Не забувайте, що під час пубертатного періоду дитина намагається розвивати свою індивідуальність. Особисте життя для підлітка означає, в першу чергу, особистий простір. Тому, якщо ви стежите за ним, то даєте зрозуміти: «Я не довіряю тобі, навіть якщо ти все робиш правильно».

Коли потрібно простежити за дитиною

Вищевказані правила можуть змінюватися, якщо ви підозрюєте дитину в чомусь, що може завдати їй шкоди. Якщо ви зіштовхнулися з такою ситуацією, ви можете простежити за дитиною. Ви маєте таке право, тому що несете відповідальність за безпеку своїх дітей (навіть якщо вони самі протестують проти такої опіки).

І справа швидше не в правах, а в обов'язках та відповідальності. Коли у вас є реальні підозри, що вона вживає алкоголь, наркотики або займається чимось, що може їй нашкодити, заглядати в кімнату дитини – це ваш обов'язок і

відповідальність перед нею. Якщо ви знайдете там порожні пляшки з-під алкоголю або невідомі таблетки, ви повинні бути уважніші до неї, тому що ви відповідальні за те, щоб захистити її від саморуїнування. Пам'ятайте: обізнаний – значить, озброєний. Щоб захистити підлітка, ви повинні чітко розуміти, що відбувається.

Перевірка комп'ютера

Деякі батьки встановлюють на комп'ютер дитини шпигунські програми, коли дізнаються, що вона займається чимось, що може їй нашкодити. Так батьки відстежують усі вхідні й вихідні повідомлення на електронну пошту та в соціальних мережах. Це не кращий вихід із ситуації, але цілком виправданий. Пам'ятайте, що батьки дають дитині право на особистий простір не для того, щоб вона робила все, що їй заманеться. Не можна дотримуватися подвійних стандартів. Замість того, щоб дотримуватися принципу: «Я буду добрим батьком, тому дитина може робити, що захоче», погляньте на ситуацію з такої точки зору: «Вона не може забезпечити свою безпеку, і я вживатиму необхідні заходи. Якщо для цього буде потрібно перевіряти шафки або комп'ютер, я це зроблю». Коли підліток робить те, що може йому нашкодити, у вас не залишається іншого виходу, як стежити за ним.

Як пояснити дитині необхідність контролю?

Багато батьків не вважають за потрібне говорити підліткові, що вони стежать за ним, вважаючи, що це змусить його бути ще більш потайним. Але ви повинні все з'ясувати. Якщо дитина захоче сховати щось заборонене поза домом – вона це зробить. Це її вибір. Але у своєму будинку правила встановлюєте ви, і ви повинні оприлюднити їх. Перш ніж перевіряти її комп'ютер або речі, повідомте про такий намір. У такій ситуації дуже важливо залишатися чесними. Скажіть їй: «Ти втратила мою довіру, і тепер я буду перевіряти твої речі й комп'ютер. Я роблю це, тому що я люблю тебе і хочу, щоб ти була в безпеці. Я не дозволю тобі робити це в нашому домі».

Коли підліток помічений у сумнівних заняттях

Це жахливо, якщо спочатку ви намагаєтеся бути своїй дитині гарними батьками, а потім вона потрапляє у світ дорослих, і в неї починаються проблеми

з алкоголем, наркотиками та іншим. У школі дітям розповідають про їхні права, про те, що батьки мають право робити, а що – не мають.

Але батьки мають право встановлювати правила в сім'ї. Крім того, вони відповідальні за безпеку всіх членів сім'ї. І якщо є привід для побоювання, цілком припустимо перевірити комп'ютер або мобільний телефон дитини. Не забувайте про те, що коли підліток пробує алкоголь, наркотики або виконує будь-які незаконні вчинки, він стає потайним.

Батьки помилково думають: «У нас можуть бути секрети від дитини, але дитина не має права приховувати щось від нас». Правильніше було б сказати: «Дитина не має права приховувати від батьків факти, які наражають на небезпеку сім'ю або її саму».

Обшукувати кімнату підлітка в такому випадку не обов'язково, але цілком допустимо. А у випадку серйозного проступку це варто робити й необхідно встановити серйозні наслідки, щоб він зрозумів відповідальність за свої дії.

Не допускайте суперечок з приводу ваших дій

Діти, яких батьки зловили на якійсь протиправній дії, зазвичай намагаються уникнути відповідальності й самі нападають на батьків: «Не можу повірити, що ти рєшся в моїх речах!» Вони намагаються подати ситуацію так, ніби це не вони, а ви робите щось погане. За допомогою таких суперечок дитина намагається уникнути відповідальності за свої вчинки. Розглянемо основні тактики, які вона при цьому використовує:

- «Повірити не можу, що ти стежиш за мною!» Це один з найпоширеніших сценаріїв, використовуваних підлітком. Припустимо, ви говорите: «Я знайшла у тебе в столі якийсь підозрілий згорток». Дитина відповідає: «Повірити не можу, що ти рєш в моїх речах. Мені вже 16 років, як ти можеш так поводитися?» У такому випадку вам не варто втягуватися в суперечку. Замість цього скажіть: «Я попереджала тебе, що буду перевіряти твої речі. Проблема не в цьому, а в пакунку, який лежить у тебе в столі. І зараз ми будемо говорити тільки про це. Якщо ти хочеш сперечатися або кричати – можеш зробити це в якомусь іншому місці, а потім ми повернемося до нашої розмови. Це не я порушую твої права, це ти порушуєш правила, прийняті у нас у родині». Не дозволяйте дитині уникнути

розмови з допомогою суперечок або крику. Скажіть: «Ми поговоримо, коли ти будеш готовий говорити спокійно». Якщо дитина каже, що вона готова, скажіть: «Ні, ми поговоримо за 15 хвилин. Я зараз не готова». Посидьте, прогуляйтеся або випийте чаю. Через 15 хвилин поверніться до розмови й поясніть, які наслідки чекають за даний проступок.

- «Це не моє, це мого друга!» Діти часто говорять, що друг попросив потримати якусь заборонену річ у себе. У такому випадку краще заперечити: «Не хочу нічого про це чути! Ти знаєш, що у нас в домі не можна тримати такі речі, і якщо ти приніс її в будинок, то й відповідати за це повинен ти». Підліток може відповісти, що просто хотів допомогти другу. Не піддавайтеся на таку маніпуляцію: «Ти приніс це в будинок, значить, ти несеш за це відповідальність».

- «Чому ти мені не довіряєш?» Як ми вже з'ясували, підлітки як ніхто інший уміють переводити розмову в інше русло. І коли ви знаходите в його кімнаті порожню пляшку з-під пива й хочете про це поговорити, він може відповісти: «Чому ти обшукувала мою кімнату? Чому ти мені не довіряєш?» Але розмова спочатку була не про це, а про пивну пляшку. Скажіть йому: «Ідеться не про довіру або про порушення чийось прав. Ти знаєш правила, прийняті в нашому домі. Ти не повинен вживати алкоголь ні в будинку, ні в будь-якому іншому місці. Ми повернемося до цієї розмови за годину». Після цього покиньте кімнату.

- «Ти порушила обіцянку!». Якщо ви без особливої причини перевіряли кімнату дитини та знайшли там щось заборонене, скажіть їй: «Я сьогодні зробила те, що тобі не сподобається. Я без попередження заходила до твоєї кімнати й заглядала в стіл. Я розумію, що ти обурюєшся, і я перепрошую за це. Але в кімнаті я знайшла якісь таблетки. І я хочу знати, як вони туди потрапили, що вони роблять у нас удома. Якщо дитина почувається захопленою зненацька, вона може почати загострювати ситуацію й перейти на крик: «Ти обіцяла не входити без мого дозволу в мою кімнату!» Скажіть їй: «Ми поговоримо про це, коли ти заспокоїшся. Я прийду за півгодини». Потім вийдіть із кімнати. Через півгодини ще раз скажіть дитині, що ви шкодуєте про те, що увійшли без дозволу в її кімнату, а потім поверніться до теми розмови.

Чи нормально вимагати від дитини завжди тримати двері в кімнату відчиненими?

Деякі батьки вимагають, щоб дитина завжди тримала двері до своєї кімнати відчиненими. Але як у такому випадку в неї буде особистий простір? І щоб вимагати таке від підлітка, ви повинні мати достатні підстави (наприклад, якщо він палить у кімнаті). Але, перш ніж вимагати тримати двері відчиненими, подумайте, за яких умов він може заслужити право знову закриватися в кімнаті. Не можна вводити такі правила назавжди або навіть на певний термін. Поясніть дитині умови, за яких вона зможе повернути все, як було.

Але це не означає, що, виконавши зазначені умови, дитина поверне вашу довіру і ви більше не будете перевіряти її кімнату. Для цього потрібен час, і пізніше ви можете додатково це обговорити, але не відразу. Скажіть: «Зараз не час про це говорити. Поки що йдеться тільки про наслідки твоїх дій».

Особистий простір - це привілей, а не початкове право дитини

Ви не заходите в кімнату дитини, не перевіряєте її речі тільки тому, що ви їй довіряєте, і вона це заслужила. Це не її споконвічне право. І дитина повинна знати, що коли вона не виправдає довіру, ви будете перевіряти її речі більш уважно. Ви будете заглядати в її шафки, ящики столу, перевіряти комп'ютер тощо. Це ціна її нечесності й недотримання правил.

Ми всі повинні засвоїти життєвий урок, що втрата чиеїсь довіри завжди має серйозні наслідки. Наприклад, якщо доросла людина втратить довіру свого начальника на роботі, вживаючи алкоголь на робочому місці або здійснюючи крадіжки, її можуть звільнити. До будь-чєї довіри не можна ставитися легковажно. Якщо ви вживаєте додаткові заходи для того, щоб забезпечити безпеку своєї дитини або вберегти від неправильних рішень – це не можна назвати стеженням. І це твердження особливо справедливе, коли у вас кілька дітей.